

දියුණුවේ හා පිරිහීමේ දොරටු

බුදු දහමෙහි පුද්ගලයාගේ පරලොව දියුණුව පිළිබඳ ව සේ ම මෙලොව දියුණුව පිළිබඳ ව ද ධර්ම කරුණු විග්‍රහ කොට තිබේ. පරලොව දියුණුව ම ඉලක්ක කරගත් කරුණු පමණක් බුදු දහමෙහි ඉගැන්වෙන බව මේ පිළිබඳ අල්පමාත්‍ර දැනුමින් යුක්ත වූවෝ පවසති. එහෙත් ලොව අන් කවර ආගමකට එම අදහස සත්‍ය වුව ද බුදුදහම කෙරෙහි එය කිසිසේත් ම අදාළ නොවේ. පුද්ගලයාගේ මෙලොව දියුණුව ප්‍රමුඛ ස්ථානයෙහි තබමින් පරලොව දියුණුව පිළිබඳ ව ද ඉතා සරලව ධර්ම කරුණු විග්‍රහ කොට තිබෙන ව්‍යග්ඝපජ්ජ, මහා මංගල හා පරාභව යනාදී සූත්‍ර දේශනා රාශියක් ත්‍රිපිටක දේශනාව තුළ අපට හමු වෙයි. මැනවින් ප්‍රකාශිත දහමක් (ස්වාක්ඛාත) ලෙස බුදුදහම හැඳින්වෙන්නේ එය හුදෙක් මිනිස් දිවිය හා ප්‍රායෝගික වන බැවින් ය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ එක් අවස්ථාවෙක “කක්කරපත්ත” නමැති කෝලිය ගමට වැඩම කළහ. එහි දී ව්‍යග්ඝපජ්ජ වංශික “දීඝජාණු” නමැති කෝලිය පුත්‍රයා බුදුරජුන් හමුවීමට ගොස් එකත්පස් ව හිඳ මෙසේ පැවසී ය.

“ස්වාමීනී අපි පස්කම් සුව අනුභව කරමින් අඹු දරුවන් නිසා වන කරදර සහිත ව ගිහි ගෙදර වාසය කරමු; කසී රට සුවඳ සඳුන් පරිභෝග කරමු; මල් ගඳ විලවුන් භාවිත කරමු; රන් රිදී මසු කහවණු ඉවසමු. ස්වාමීනී, මෙසේ ජීවත්වන අපට මෙලොව හිතසුව පිණිස උපකාරවන්නා වූ ධර්මයක් දේශනා කරන සේක්වා.”

මෙහි දී බුදුරජාණන් වහන්සේ මිනිසාගේ මෙලොව හිතසුව පිණිස පවත්නා කරුණු සතරක් ද, පරලොව හිතසුව පිණිස පවත්නා කරුණු සතරක් ද, දේශනා කළහ. එයින් මෙලොව හිතසුව පිණිස හේතුවන කරුණු සතර නම්,

1. උට්ඨාන සම්පදා
2. ආරක්ඛ සම්පදා
3. කල්‍යාණ මිත්තතා
4. සමජීවිකතා යි.

උට්ටියාන සම්පදා

ව්‍යග්ඝපජ්ජ සූත්‍රයෙහි “උට්ටියාන සම්පදා” ලෙස හඳුන්වා ඇත්තේ තමන් කරන කවර ම හෝ රැකියාවක් උත්සාහයෙන් (උට්ටියාන විරියාධිගතා) දැනේ මහන්සියෙන් (බහාබල පරිච්ඡා) දහදිය හෙළා (සේදාවක්බිත්තා) ධාර්මික ව (ධම්මිකා) ධාර්මික ක්‍රියා අනුගමනයෙන් (ධම්ම ලද්ධා) ක්‍රියාත්මක කළ යුතු බවයි. මෙහි දී ධාර්මික රැකියා අංශ 06 ක් ද දක්වා තිබේ. ඒවා නම්,

1. කෘෂි කර්මාන්තය
2. වෙළෙඳාම
3. ගවයන් රැක බලා ගැනීම
4. දුනු ශිල්පය හෙවත් ආරක්ෂක සේවාව
5. රාජ්‍ය සේවය
6. වෙනත් ශිල්ප කර්මාන්ත

ආරක්ඛ සම්පදා

ධාර්මික ව උපයා ගත් ලෞකික ධනය විනාශ වීමට ඇති ක්‍රම ද අප වටහාගත යුතු ය. එසේ ධනය විනාශ වී යා හැකි ක්‍රම සතරක් ව්‍යග්ඝපජ්ජ සූත්‍රයේ සඳහන් ය.

1. රජයට අයත් වීම
2. සොරුන් විසින් පැහැර ගනු ලැබීම
3. ගින්නෙන් හෝ ජලයෙන් විනාශයට පත් වීම
4. තමා ප්‍රිය නොකරන අයට අයත් වීම

මෙම ක්‍රමවලින් ධනය විනාශ වීමට ඉඩ නොදී එය මැනවින් ආරක්ෂා කර ගැනීම “ආරක්ඛ සම්පදා” නම් වේ.

කල්‍යාණ මිත්තතා

යහපත් මිත්‍රයන් ඇසුරු කිරීම “කල්‍යාණ මිත්තතා” යන්නෙහි අදහසයි. මෙහි දී වෙසෙසින් සැලකිලිමත් විය යුත්තේ මිත්‍රයාගේ වයස හෝ තරාතිරම හෝ නොව ගතිගුණ කෙරෙහි ය. ඔවුන් සතු සද්ධා, සීල, ත්‍යාග, ප්‍රඥා යන ගුණ ධර්ම තම ජීවිතයටත් ළං කර ගැනීම කල්‍යාණ මිත්‍රයන්ගේ ආශ්‍රය තුළින් අපේක්ෂා කරගත යුතු ප්‍රමුඛතම

කරුණයි. එහෙයින් මිත්‍රයාගේ උසස් ගුණ ධර්ම අනුව තම වර්තය සකසා ගැනීම කෙරෙහි සැම විටෙක ම පුද්ගලයකු උනන්දු විය යුතු ය.

සමජීවිකතා

තමාගේ ආදායම හා වියදම හොඳින් දැන අදායමට වඩා වියදම වැඩි නොකොට නොහොත් අය-වැය මනා ව තුලනය කර ගැනීම සමජීවිකතාවයි. අඩු ආදායමක් ඇති ව වැඩියෙන් වියදම් කරන්නා උපමා කර තිබෙන්නේ අවිචාරයෙන් අත්තික්කා කන්නෙකුටයි. (උදුම්බරබාදික) අත්තික්කා කන්නා ගසට නැග අතු සෙලවුවහොත් ඉදුණු ගෙඩි මෙන් ම මල් හා ගැට ද බිමට වැටෙයි. ඉදුණු ගෙඩි පමණක් කැමට ගන්නා ඔහු සෙසු ගෙඩි ඉවත දමයි. ආදායමට වඩා වියදම් කරන්නා ද ඒ හා සමාන ය. ඉහළ ආදායම් තත්ත්වයක් ඇති ව ඉතා සුළු වෙන් වියදම් කරන්නා නොකා මැරෙන්නෙකැයි දැක්වේ.

ඇතැම් අය තමා ලබන අදායමට වඩා වියදම් කිරීමට පුරුදු ව සිටිති. යම් යම් දේ අනුකරණය කිරීම එයට හේතුවයි. එයින් සිදුවන්නේ නොදනුවත්ව ම තම පරිහානිය සිදුවීමයි. එබැවින් අය වැය මනා ව තුලනය කර ධනය පරිහරණය කිරීමට “සමජීවිකතා” ප්‍රතිපත්තියෙන් උගන්වා ඇත.

මහා මංගල සූත්‍රයේ පුද්ගලයන්ගේ දියුණුවට අදාළ කරුණු 38 ක් දේශිත ය. ඉන් වැඩිම කරුණු ප්‍රමාණයක් අදාළ වන්නේ ලෞකික ජීවිත ගත කරන ගිහියාගේ මෙලොව දියුණුවට ය. ඒවා පහත පරිදි වේ.

1. අනුවණයින් ඇසුරු නොකිරීම
2. නුවණැත්තන් ඇසුරු කිරීම
3. පිදිය යුත්තන් පිදීම
4. සුදුසු ප්‍රදේශයක වාසය කිරීම
5. පෙර කරන ලද පින් ඇති බව
6. සීලාදී ගුණ ධර්මයන්හි පිහිටීම
7. බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇති බව
8. ශිල්ප ශාස්ත්‍රයෙහි ප්‍රගුණ බව
9. විනය ගරුක බව
10. ප්‍රිය මනාප වචන කතා කිරීම
11. මවුපියන්ට උපස්ථාන කිරීම
12. දරුවන්ට සංග්‍රහ කිරීම
13. භාර්යාවට සංග්‍රහ කිරීම
14. නිවැරදි කාය කර්මයන්හි යෙදීම
15. දන් දීම
16. ධර්මානුකූල ව හැසිරීම
17. ඥාතීන්ට සංග්‍රහ කිරීම
18. නිවැරදි ජීවන වෘත්තීන්හි යෙදීම
19. පාපයෙහි නො ඇලීම
20. මදයට හා ප්‍රමාදයට හේතුවන මත්ද්‍රව්‍ය පානය නොකිරීම
21. කුසල කර්මයන්හි අප්‍රමාද වීම
22. තෙරුවන්, මවුපියන් හා වැඩිහිටියන් කෙරෙහි ගෞරව කිරීම
23. යටහත් පැවතුම් ඇති ව විසීම
24. ලද දෙයින් සතුටු වීම
25. කළගුණ දන්නා බව
26. සුදුසු කාලයෙහි ධර්ම ශ්‍රවණය කිරීම
27. ඉවසීම
28. උත්තමයන්ගේ අවවාද පිළිගැනීම
29. ශ්‍රමණයන් වහන්සේලා දැකීම

30. සුදුසු කල්හි ධර්ම සාකච්ඡා පැවැත්වීම
31. තපස
32. බ්‍රහ්ම වර්යාව
33. ආර්ය සත්‍යය දැකීම
34. නිවන පසක් කිරීම
35. ලෝක ධර්මයන්ගෙන් ගැටෙන විට කම්පා නොවීම
36. ශෝක රහිත බව
37. කෙලෙස් නැති බව
38. නිර්භය වීම

පරාභව සූත්‍රය ද පුද්ගලයාගේ මෙලොව දිවිපෙවෙත සාර්ථක කරලීම සඳහා බෙහෙවින් ම උපකාර වන්නා වූ ඉගැන්වීම්වලින් යුක්ත ය. මෙය පුද්ගලයාගේ පිරිහීමට හේතු කවරේද යි දෙවියකු ඇසූ ප්‍රශ්නයකට පිළිතුරු වශයෙන් බුදුරදුන් සිදුකළ දේශනයකි. මෙහි පිරිහීමේ කරුණු රාශියක් ගාථා දොළහකින් දේශනා කොට තිබේ.

1. ධර්මයට අකැමැති වීම
2. { අසත්පුරුෂයන් ප්‍රිය වීම
සත් පුරුෂයන් ප්‍රිය නොකිරීම
අසත්පුරුෂ ධර්මයට ප්‍රිය කිරීම
3. { නිතර ම නිදන සුලු බව
කතාවෙන් ම දවස ගෙවීම
උත්සාහයෙන් තොර වීම
අලසකම
ක්‍රෝධ කරන බව
4. මහලුවියට පත් මවුපියන්ට හැකියාව තිබියදීත් නොසැලකීම
5. බමුණන්, පැවිද්දන් හෝ වෙනත් තවුසන් බොරුවෙන් රැවටීම
6. බොහෝ ධනය, ආහාරපාන තිබියදීත් ඒවා හුදෙකලාව භුක්ති විඳීම
7. ඡාතිය, ධනය, ගෝත්‍රය පිළිබඳ මානයෙන් උදම් වී ස්වකීය ඥාතීන් පහත් කොට සිතීම
8. ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි, සුරාව කෙරෙහි, දූ කෙළියෙහි ලොල් ව ලත් ධනය විනාශ කිරීම
9. ස්වකීය භාර්යාවගෙන් තෘප්තිමත් නොවී වෛශ්‍යාවන් හා පර අඹුවන් කරා යාම

10. ඉක්මගිය යොවුන් බව ඇති මිනිසෙකු ළාබාල තරුණියක සරණ පාවාගෙන ඇය කෙරෙහි ඊර්ෂ්‍යාවෙන් නොනිදා ඇය රැකීමට වෙහෙසීම
11. රසයෙහි ගිජු වූ නාස්තිකාර ස්ත්‍රියක හෝ පුරුෂයෙකු ආධිපත්‍යයෙහි තැබීම
12. ක්ෂත්‍රිය කුලයෙහි ඉපදුණු ධනයෙන් හීන මහත් වූ වස්තු තෘෂ්ණාවෙන් යුක්ත අයකු රජකම පැතීම

නුවණැති පුද්ගලයා මෙම පිරිහීමේ කරුණු මැනවින් වටහාගෙන ආර්ය දර්ශනයෙන් යුතු ව ක්‍රියාකොට මෙලොව පරලොව අභිවාද්ධිය සලසා ගනියි. ව්‍යග්ඝපජ්ජ, මහා මංගල හා පරාභව යන සූත්‍ර දේශනා තුළ ප්‍රධාන වශයෙන් සඳහන් වන්නේ ගිහි ජීවිතය සාර්ථක කරගැනීම සඳහා හේතුවන ධර්ම කරුණු ය. හොඳ නරක පිළිබඳ බෞද්ධ නිර්ණායක මේ තුළින් ඉගැන්වෙයි. මහා මංගල සූත්‍රයේ එන අනුවණයින් ඇසුරු නොකිරීම, නුවණැත්තන් ඇසුරු කිරීම පුද්ගලයාගේ පෞරුෂ වර්ධනයට බෙහෙවින් ම බලපාන කරුණු දෙකකි. ශිෂ්‍යයන් වන අපට මෙම උපදෙස් දෙක කෙතෙක් දුරට ප්‍රයෝජනවත් වන්නේ ද යි තම තමා විසින් ම සිතා බැලිය යුතු ය. මහා මංගල සූත්‍රයේ “නිවැරැදි ජීවන වෘත්තීන්හි යෙදීම” යන්න ව්‍යග්ඝපජ්ජ සූත්‍රයේ කියවෙන ධාර්මික රැකියා යටතේ විස්තරාත්මක ව ඉගැන්වෙයි.

සීලාදී ගුණ ධර්මයන් හි පිහිටීම යනු කය, වචනය හික්මවා ගත් සදාචාරාත්මක පැවැත්මයි. මේ අනුව මංගල සූත්‍රයේ එක් කරුණක් වුව ද මුළු ජීවිතය ම සඵල කරලීමට තරම් ප්‍රබල අගයකින් යුක්ත බව වටහා ගැන්ම අපහසු නොවෙයි.

නුවණැත්තෝ ධර්මය ප්‍රිය කරති. අනුවණයෝ එය අප්‍රිය කරති. පරාභව සූත්‍රයෙන් උගන්වන්නේ නුවණැත්තන්ගේ ක්‍රියාකාරකම් විමසා බලා කුසල් - අකුසල් තේරුම් ගෙන අප ක්‍රියා කළ යුතු බවයි. එම සූත්‍රයේ ධර්ම කරුණු අවබෝධ කරගෙන තමා තුළ යම් පිරිහීමේ ලක්ෂණයක් ඇතැයි වටහා ගත හොත් එය සහමුලින් ම තුරන්කර ගැනීම අපගේ වගකීමයි. උදාහරණයක් ලෙස යම් පුද්ගලයකු නිතර නිදන සුලු යැයි සිතමු. ඔහුගේ අලසකමත්, උත්සාහයෙන් තොරවීමත් එයට බලපා ඇත. උට්ඨාන සම්පදාව හරිහැටි තේරුම් ගෙන අලස නොවී දක්ෂ ව ක්‍රියා කිරීමෙන් ඔහුට එම තත්ත්වයෙන් මිදිය හැකි ය.

මහා මංගල සූත්‍රයෙහි එන මවුපිය උපස්ථානය උතුම් පින්කමකි. අපට මවුපියන්ගෙන් අපමණ සැලකිලි ලැබේ. එසේ සැලකිලි ලබා අප දියුණු වූ පසු ඔවුන්ට කෙළෙහි ගුණ දැක්විය යුතු ය; උවටැන් කළ යුතු ය. එය අප තරයේ සිත්හි තබා ගත යුතු උතුම් ගුණ ධර්මයකි. සභාවෙහි ඇලුණු බව හෙවත් කතාවෙන් ම දවස ගෙවීම යනු නිතර තැන්තැන්වලට වී ඕපාදූප කතාවෙන් ම කාලය ගෙවීමයි. එසේ නිතර දොඩමලු ස්වභාවයෙන් යුක්ත වීම මිනිසාගේ පිරිහීමට හේතුවකි. කිසිදු වැදගත් ක්‍රියාවක නිරත වීමට එමගින් අවස්ථාව නොලැබෙයි. කෝටි ගණන් ධනය තිබුණ ද යමෙකු සුදු වට හුරු වූයේ නම් ස්වල්ප කාලයකින් ඔහු දුගියෙකු බවට පත් වේ. එවැනි දේට උදාහරණ අපට වත්මන් සමාජයේ කොතෙකුත් දැකිය හැකි ය.

මෙම පාඩමෙහි විස්තර වූ ව්‍යග්ඝපඡ්ඡ, මහා මංගල හා පරාභව යන සූත්‍ර දේශනාවන්හි අන්තර්ගත කරුණු නිසි පරිදි ප්‍රායෝගික ව ක්‍රියාත්මක කරන්නේ නම් කිසිදාක පුද්ගල පරිහානියක් සිදු නොවේ.

සාරාංශය

සූත්‍ර දේශනා තුළ පුද්ගලයාගේ මෙලොව දියුණුවට මෙන් ම පරලොව දියුණුවට ද අදාළ ධර්ම කරුණු රාශියක් විග්‍රහ වී තිබේ. ඒවා පිළිපැදීම තමාගේත් පොදුවේ සමාජයේත් යහපත පිණිස ම හේතුවනු ඇත. පුද්ගල දියුණුව හා පිරිහීම කෙසේ සිදුවන්නේ ද යි වටහා දෙන මෙම ධර්ම කරුණු ප්‍රායෝගික ව ක්‍රියාත්මක කිරීම පුද්ගලයාගේ ආධ්‍යාත්මික, ආර්ථික හා සමාජීය ජීවිතය පරිහානිය කරා යා නොදී සාර්ථකත්වය කරා ගෙන යාමට මහෝපකාරී වෙයි.

ක්‍රියාකාරකම

1. පන්තිය කණ්ඩායම් හතරකට බෙදී ව්‍යග්ඝපඡ්ඡ සූත්‍රයෙහි ඇතුළත් මූලික කරුණු සතරට අදාළ ව වෙන වෙන ම විස්තර ලියා ඉදිරිපත් කරන්න.
2. "තම පිරිහීම උදාකර ගන්නේ තමා ම ය" මේ පිළිබඳ ඔබේ අදහස් ලියා දක්වන්න.
3. මෙම පාඩමෙන් උගත් සූත්‍ර ධර්මවල එන සමාන කරුණු එකිනෙක ලියා දක්වන්න.

පැවරුම

මංගල සූත්‍රයේ එන උපදෙස් ඔබ ප්‍රායෝගික ව ක්‍රියාත්මක කරන අයුරු පෙන්වා දෙන්න.